

Bryssel, 16. joulukuuta 2025
(OR. en)

16933/25

ELARG 172
COWEB 179
COEST 910

ILMOITUS

Lähettäjä: Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja: Valtuuskunnat
Asia: Puheenjohtajan päätelmät laajentumisesta

Puheenjohtajavaltio toteaa, että 26 valtuuskuntaa kannatti sen ehdotusta neuvoston päätelmiksi asian käsittelyn aikana neuvostossa.

Yksi valtuuskunta ei kuitenkaan kannattanut tekstiä, joten puheenjohtajavaltio on päättänyt yksimielisyyden puuttuessa antaa liitteenä olevan tekstin puheenjohtajan päätelminä.

PUHEENJOHTAJAN PÄÄTELMÄT LAAJENTUMISESTA

1. Neuvosto vahvistaa laajentumisen geostrategisen merkityksen merkittävänä panoksena Euroopan rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen 2000-luvulla. Tehokasta, ansioihin perustuvaa ja uskottavaa laajentumisprosessia on jatkettava Kööpenhaminan arviointiperusteiden, vakiintuneiden periaatteiden ja menetelmien pohjalta.
2. Neuvosto kehottaa kaikkia kumppaneita tarttumaan tilaisuuteen, hyödyntämään tämänhetkistä kehitystä ja toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet nopeuttaakseen etenemistään kohti EU-jäsenyyttä. Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan aiheuttamassa yhä epävakaaammassa geopoliittisessa tilanteessa Euroopan unioni on edelleen rauhan ja vaurauden tyyssija. Kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen, konfliktien rauhanomainen ratkaiseminen, sovinto ja alueellinen yhteistyö ovat erittäin tärkeitä periaatteita, joihin unioni on sitoutunut.
3. Neuvosto toistaa, että kaikkien liittymistä tavoittelevien kumppaneiden edistymistä arvioidaan edelleen oikeudenmukaisen ja tiukan ehdollisuuden ja niiden omien ansioiden perusteella. Tämä on liittymisneuvottelujen kulmakivi ja keskiössä ovat oikeusvaltioperiaate, demokratia ja perusoikeudet. Niiden on kunnioitettava ja edistettävä perussopimuksissa vahvistettuja Euroopan unionin arvoja. EU-jäsenyys edellyttää kykyä täyttää täysimääräisesti kaikki jäsenyysvelvoitteet. Edistyminen perusasioiden osalta on edelleen keskeinen edellytys etenemiselle kohti EU-jäsenyyttä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä komission raporttoimien puutteiden korjaamiseen.

4. Unionin valmiudet ottaa vastaan uusia jäseniä, samalla kun se säilyttää kykynsä toimia tehokkaasti ja kehittyä, on myös tärkeä huomioon otettava seikka, jolla on merkitystä sekä unionille että ehdokasmaille. Niin EU:n kuin tulevien jäsenvaltioidenkin on oltava valmiita unionin uuden laajentumisen mahdollisuuteen. Samalla kun jäseneksi pyrkivät maat tehostavat uudistustoimiaan, EU:n on toteutettava tarvittavat sisäiset toimet ja uudistukset Granadan julistuksen ja kesäkuussa 2024 annettujen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti. Tämä tekee EU:sta vahvemman ja lujittaa Euroopan suvereniteettia. Neuvosto seuraa tiiviisti asian etenemistä ja jatkaa työtä sovittujen menettelyjen mukaisesti.
5. Täysi yhdenmukaisuus EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) kanssa on edelleen keskeinen osa EU:hun yhdentymistä ja vahva osoitus kumppanin strategisesta valinnasta. Neuvosto odottaa, että kaikki kumppanit mukautuvat täysin EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, myös rajoittavien toimenpiteiden osalta. Neuvosto on tyytyväinen kumppanien jatkuvaan osallistumiseen EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTTP) operaatioihin.
6. Länsi-Balkanin osalta hyvät naapuruussuhteet ja alueellinen yhteistyö ovat edelleen laajentumisprosessin sekä vakautus- ja assosiaatioprosessin keskeisiä osatekijöitä. Neuvosto kannustaa voimakkaasti kumppaneita ratkaisemaan kahdenväliset kiistansa ja kysymyksensä, joita niillä on menneisyyden perintönä, noudattaen kansainvälistä oikeutta ja vakiintuneita periaatteita, mukaan lukien seuraantokysymyksiä koskeva sopimus.
7. Kumppanien lähentyminen EU:hun jo ennen liittymistä on edelleen ensisijainen tavoite. Neuvosto kannustaa ehdokasmaita hyödyntämään olemassa olevia mahdollisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla ja pyytää komissiota tekemään asteittaista yhdentymistä koskevia uusia ehdotuksia.
8. Kaikkien kumppaneiden ja EU:n tehokas strateginen viestintä laajentumisesta ja sen hyödyistä on edelleen ratkaisevan tärkeää.

9. Neuvosto panee merkille komission 4. marraskuuta 2025 antaman tiedonannon ja kertomukset ja suhtautuu myönteisesti erityisesti seuraaviin:

- useiden ehdokasmaiden merkittävät läpimurrot ja edistysaskeleet, joita ne ovat saavuttaneet vuonna 2025 huolimatta Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan ja jatkuvien hybriditoimien aiheuttamista merkittävistä haasteista. Neuvosto on tyytyväinen edistymiseen ja odottaa mielenkiinnolla lisätoimia, joilla liittymisprosessia edistetään heti, kun edellytykset täyttyvät ja olosuhteet sen sallivat.
- Montenegro on edistynyt liittymisneuvotteluissaan, ja 12 neuvottelulukua on nyt suljettu toistaiseksi. Neuvosto toivoo, että muitakin neuvottelulukuja suljetaan toistaiseksi mahdollisimman pian, kun edellytykset täyttyvät. Montenegron saavuttaman yleisen edistymisen perusteella neuvosto päättää, että Montenegron liittymissopimuksen laatimista käsittelevä ad hoc -työryhmä perustetaan. Neuvosto odottaa tältä osin ja ensisijaisena asiana tarvittavaa valmistelutyötä, jolla varmistetaan ad hoc -työryhmän tehokas toiminta, kun se on perustettu, mukaan lukien tulevien liittymissopimusten keskeisten periaatteiden selventäminen.
- Albania on nyt avannut kaikki kuusi neuvottelukokonaisuutta ja edistyy liittymisneuvotteluissaan.
- Ukrainan ja Moldovan tasavallan, jäljempänä 'Moldova', analyttisen tarkastelun onnistunut ja oikea-aikainen päättymisen. Neuvosto panee tarkoin merkille komission arvion, jonka mukaan kaikki kuusi temaattista kokonaisuutta ovat valmiita avattaviksi. Neuvosto odottaa kiinnostuneena temaattisten kokonaisuuksien avaamista molempien ehdokkaiden kanssa aloittaen viipymättä perusasioiden temaattisesta kokonaisuudesta, minkä jälkeen avataan muut temaattiset kokonaisuudet menettelyn ja neuvottelukehysten mukaisesti. Neuvosto valmistelee parhaillaan seuraavia vaiheita.

- kumppaneiden EU:hun liittyvät uudistukset, joiden ansiosta Ukrainan tukivälineestä ja Länsi-Balkanin ja Moldovan kasvusuunnitelmien nojalla on maksettu ennennäkemätöntä lisärahoitustukea.
10. Neuvosto on tyytyväinen asteittaisen yhdentymisen mukanaan tuomiin uusiin konkreettisiin etuihin, samalla kun säilytetään täysin EU:n sisämarkkinoiden eheys ja tasapuoliset toimintaedellytykset. Se odottaa erityisesti seuraavaa:
- Ukraina ja Moldova liittyvät EU:n kotimaanhintaisen verkkovierailujen alueeseen 1. tammikuuta 2026 alkaen, minkä ansiosta niiden kansalaiset voivat soittaa puhelua EU:hun ja Euroopan talousalueelle, näiltä alueilta ja niiden sisällä sekä käyttää mobiilidataa ilman lisämaksuja.
 - Länsi-Balkanin kumppanit saavuttavat saman tavoitteen vuonna 2026. Neuvosto pyytää komissiota nopeuttamaan tähän tähtäviä toimia.
 - euromääräisten pankkitapahtumien kustannukset ovat huomattavasti alhaisemmat sekä kansalaisille että yrityksille Montenegron, Serbian, Albanian, Pohjois-Makedonian ja Moldovan liittyttyä yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA). Muiden kumppaneiden odotetaan liittyvän alueeseen pian.
11. Neuvosto on edelleen sitoutunut tarjoamaan ehdokkaille selkeän ja ennakoitavan tien kohti EU-jäsenyyttä muun muassa virtaviivaistamalla toimintaa vakiintuneen menetelmän puitteissa. Se korostaa tässä yhteydessä poliittisten hallitustenvälisen konferenssien järjestämisen merkitystä.
-

Neuvosto panee tarkoin merkille komission 4. marraskuuta 2025 antaman tiedonannon EU:n laajentumispolitiikasta ja siihen sisältyvät kertomukset, jotka koskevat Montenegroa, Albaniaa, Ukrainaa, Moldovan tasavaltaa, jäljempänä 'Moldova', Serbiaa, Pohjois-Makedoniaa, Bosnia ja Hertsegovinaa, Kosovoa*, Turkkiä ja Georgiaa.

MONTENEGRO

1. Neuvosto on tyytyväinen Montenegron merkittävään edistymiseen EU:hun liittyvien uudistusten tiellä ja kiittää hallitusta sen päättäväisyydestä uudistusten toteuttamisessa. Se panee merkille yleisen edistymisen liittymisneuvotteluissa: kaikki 33 tarkasteltua lukua on avattu ja 12 lukua on suljettu toistaiseksi. Neuvosto kannustaa hallitusta noudattamaan kunnianhimoista suunnitelmaansa saattaa liittymisneuvottelut onnistuneesti päätökseen. Neuvosto kannustaa kaikkia poliittisia voimia säilyttämään laajan poliittisen yksimielisyytensä ja tehostamaan toimiaan ja tekemään yhteistyötä etenemisen varmistamiseksi. Neuvosto vahvistaa tukevansa Montenegron jatkuvaa edistymistä tiellä kohti EU-jäsenyyttä ja odottaa mielenkiinnolla muiden lukujen sulkemista toistaiseksi, kun edellytykset täyttyvät.
2. Neuvosto kannustaa Montenegroa edistämään edelleen **sulkemisedellytysten** täytäntöönpanoa, erityisesti oikeusvaltiota koskevien lukujen 23 ja 24 osalta.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

3. Montenegron on jatkettava uudistuksiaan erityisesti oikeuslaitoksen, sananvapauden, tiedotusvälineiden vapauden, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan sekä julkishallinnon osalta. EU odottaa Montenegron yleisesti parantavan hallinnollisia valmiuksiaan. Neuvosto panee merkille, että korkean tason korruptiotapauksia koskevien lopullisten tuomioiden määrä on edelleen alhainen, ja korostaa, että Montenegron on parannettava tuloksiaan korkean tason korruptiota ja järjestäytyneitä rikollisuutta koskevissa tutkinta- ja syytetoimissa ja varmistettava lopulliset tuomiot, varoittavat seuraamukset sekä varojen takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen. Neuvosto kehottaa Montenegroa jatkamaan vaalilainsäädäntönsä mukauttamista EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin erityisesti poliittisten yhteisöjen ja vaalikampanjoiden rahoituksen osalta.
4. Neuvosto kannustaa Montenegroa myös varmistamaan tärkeimpien lainkäyttöelinten toiminnan jatkumisen ja nopeuttamaan ja syventämään keskeisten **oikeuslaitoksen uudistusten** täytäntöönpanoa, jotta voidaan varmistaa, että oikeuslaitoksen riippumattomuuden, ammattimaisuuden ja vastuuvollisuuden vahvistamista jatketaan. Montenegron on saatettava nopeasti päätökseen nimitykset avoinna olevien paikkojen täyttämiseksi avoimen ja osallistavan kuulemisprosessin sekä ansioihin perustuvien menettelyjen avulla.
5. Neuvosto toteaa, että turvapaikka-asioiden ja **muuttoliikkeen** hallinnassa on edistytty hyvin, ja vahvistaa samalla, että lainsäädäntö on mukautettava nopeasti ja täysimääräisesti EU:n viisumipolitiikkaan.
6. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto on tyytyväinen talouden vakaaseen kasvuun, pankki- ja rahoitussektorin vakauteen ja työmarkkinoiden paranemiseen. Neuvosto korostaa, että on tärkeää suojella keskuspankin riippumattomuutta sekä johtokunnan jäsenten läpinäkyviä ja puolueettomia nimityksiä, ja on tyytyväinen varapääjohtajien äskettäiseen nimittämiseen. Neuvosto kannustaa Montenegroa toteuttamaan edelleen tarvittavia rakenneuudistuksia, vähentämään julkista velkaa ja jatkamaan pyrkimyksiään julkisen talouden ohjausjärjestelmän ja avoimuuden vahvistamiseksi.

7. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Montenegron asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Montenegrossa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Se panee tyytyväisenä merkille uudistus- ja kasvutukivälineen puitteissa suoritettavat kaksi ensimmäistä osittaista maksua ja kannustaa Montenegroa jatkamaan uudistusohjelmansa täytäntöönpanoa.
8. Neuvosto toteaa, että **hyvät naapuruussuhteet** ja alueellinen yhteistyö ovat edelleen laajentumisprosessin sekä vakautus- ja assosiaatioprosessin keskeisiä osatekijöitä.
9. Neuvosto antaa Montenegrolle tunnustusta sen johdonmukaisesta yhteistyöstä ulkopoliittisissa kysymyksissä ja sen vakaista ja pitkäaikaisista toimista politiikkansa täysipainoiseksi mukauttamiseksi **EU:n YUTP:hen** sekä EU:n rajoittaviin toimenpiteisiin. Tämä on vahva osoitus Montenegron strategisesta sitoutumisesta EU-jäsenyyteen. Se on myös tyytyväinen Montenegron jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen YTPP:n alan EU-operaatioihin ja sen kiinnostukseen vahvistaa tällaista yhteistyötä. EU:n ja Montenegron korkean tason turvallisuus- ja puolustusvuoropuhelu tarjoaa joustavan foorumin syvemmälle käytännön yhteistyölle.

ALBANIA

10. Neuvosto on tyytyväinen Albanian merkittävään edistymiseen, jonka ansiosta kaikki neuvottelukokonaisuudet on avattu. Neuvosto on tyytyväinen hallituksen kunnianhimoiseen suunnitelmaan saattaa liittymisneuvottelut onnistuneesti päätökseen ja kannustaa kaikkia poliittisia voimia ja sidosryhmiä tehostamaan toimiaan ja tekemään yhteistyötä etenemisen varmistamiseksi.
11. Neuvosto muistuttaa Albanian **parlamentin** keskeisestä roolista keskusteltaessa EU:hun liittyvistä uudistuksista ja hyväksyttäessä niitä sekä varmistettaessa, että ne perustuvat osallistavaan, rakentavaan ja avoimeen prosessiin.

12. Neuvosto korostaa, että edistyminen **perusasioiden** temaattisen kokonaisuuden osalta määrittää neuvottelujen yleisen etenemisvauhdin. Neuvosto kannustaa Albaniaa tehostamaan perusasioita koskevia uudistuksia ja erityisesti saattamaan päätökseen oikeusvaltiota koskevien lukujen 23 ja 24 **välitavoitteiden** täyttämisen. Tämän ansiosta Albania voisi aloittaa neuvottelulukujen sulkemisen toistaiseksi. Albanian olisi myös tehostettava työtään, jotta kaikkien neuvottelulukujen **sulkemisedellytykset** täyttyvät.
13. **Perusasioiden**, myös **oikeusvaltioperiaatteen**, osalta neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että Albania jatkaa oikeuslaitoksen uudistuksen täytäntöönpanoa, ja korostaa tarvetta säilyttää oikeuslaitoksen lahjomattomuus ja vastuuvellisuus soveltamalla taustaselvityksessä vahvistettuja tiukkoja vaatimuksia. Neuvosto korostaa oikeuslaitoksen, mukaan lukien korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntayksikkö (SPAK), riippumattomuuden merkitystä ja sitä, että on tärkeää vahvistaa edelleen oikeusjärjestelmän häiriönsietokykyä sisäistä tai ulkoista sekaantumista vastaan. Neuvosto muistuttaa myös, että Albanian on tärkeää varmistaa tehokas oikeussuoja ja tuomioistuinten tuomioiden johdonmukainen täytäntöönpano. Neuvosto on tyytyväinen Albanian edistymiseen korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja kehottaa sitä jatkamaan selkeän näytön aikaansaamista ja vahvistamaan valmiuksiaan näiden asioiden käsittelyssä. Neuvosto on tyytyväinen korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntayksikön ja sen tuomioistuinten jo saavuttamiin hyviin tuloksiin, jotka koskevat myös korkean tason korruptiotapauksia. Neuvosto on myös tyytyväinen hyvään yhteistyöhön EU:n ja jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten kanssa, mukaan lukien yhteistyö talousrikostutkinnassa, jota olisi jatkettava. Neuvosto vahvistaa, että tehostettu valvonta ja vahvistetut valmiudet EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi ovat tärkeitä.

14. Neuvosto on tyytyväinen saavutettuun edistykseen, muun muassa kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien itsemäärättelyä ja vähemmistökielten käyttöä, henkilötietojen suojaamista ja sukupuolten tasa-arvoa koskevan lainsäädännön hyväksymiseen. Se muistuttaa, että Albanian on tärkeää jatkaa **perusoikeuksien** suojelun vahvistamista. Tiedotusvälineiden vapautta ja sananvapautta on vahvistettava. Albanian on tehostettava edelleen toimiaan tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja riippumattomuuden vahvistamiseksi muun muassa varmistamalla kunnianloukkauksen täydellisen dekriminoinnin, lisäämällä tiedotusvälineiden omistuksen ja rahoituksen läpinäkyvyyttä ja varmistamalla toimittajille turvallinen ja vakaa ympäristö. Neuvosto korostaa, että on tärkeää edistää lapsen oikeuksia sekä panna tehokkaasti täytäntöön vähemmistöjä koskeva sekundaarilainsäädäntö, toteuttaa kokonaisvaltainen maareformi ja vahvistaa omistusoikeudet läpinäkyvällä ja uskottavalla tavalla temaattista kokonaisuutta 1 koskevan EU:n yhteisen kannan mukaisesti. Kansalaisyhteiskunnan roolia, samoin mielekästä kuulemistä, on myös edelleen vahvistettava.
15. Neuvosto toteaa, että 11. toukokuuta 2025 pidetyissä parlamenttivaaleissa oli aito kilpailuasetelma huolimatta havaituista puutteista, jotka on korjattava. Tämän vuoksi neuvosto kehottaa toteuttamaan kattavan **vaaliuudistuksen** osallistavalla tavalla ja oikea-aikaisesti Etyjin/ODIHR:n ja Venetsian komission suositusten mukaisesti.
16. Neuvosto panee merkille **muuttoliikkeen** ja rajaturvallisuuden alalla saavutetun edistymisen ja korostaa samalla, että on tärkeää edistyä edelleen turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmien ja turvapaikkamenettelyjen parantamisessa sekä mukautua nopeasti ja täysimääräisesti EU:n viisumipolitiikkaan.
17. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto on tyytyväinen Albanian hyvään valmistautumiseen toimivan markkinatalouden kehittämiseen. Se kannustaa Albaniaa tehostamaan pyrkimyksiään parantaa valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa ja toteuttaa tarvittavat rakenneuudistukset kestäväällä tavalla.

18. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Albanian asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Albaniassa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Se panee tyytyväisenä merkille uudistus- ja kasvutukivälineen puitteissa suoritettavat kaksi ensimmäistä osittaista maksua ja kannustaa Albaniaa jatkamaan uudistusohjelmansa täytäntöönpanoa.
19. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että Albania jatkaa rakentavasti ja sitoutuneesti **monenkeskistä ja alueellista yhteistyötä**. Neuvosto toteaa, että **hyvät naapuruussuhteet** ja alueellinen yhteistyö ovat edelleen laajentumisprosessin sekä vakautus- ja assosiaatioprosessin keskeisiä osatekijöitä.
20. Neuvosto antaa Albanialle tunnustusta johdonmukaisesta yhteistyöstä ulkopoliittisissa kysymyksissä ja sen vakaista ja pitkäaikaisista toimista politiikkansa mukauttamiseksi täysin **EU:n YUTP:hen**, mukaan lukien EU:n rajoittavat toimenpiteet. Se on vahva osoitus Albanian strategisesta sitoutumisesta EU-jäsenyyteen. Neuvosto on myös tyytyväinen Albanian jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen YTPP:n puitteissa toteutettaviin EU:n operaatioihin ja valmiuteen tehostaa yhteistyötä EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa.

UKRAINA

21. Neuvosto toistaa tuomitsevansa jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Sota rikkoo selvästi YK:n peruskirjaa. Neuvosto muistuttaa Euroopan unionin tukevan vankkumatta Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta maan kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä sekä Ukrainan luonnollista oikeutta puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan. EU aikoo jatkaa kattavaa poliittista, rahoituksellista, taloudellista, humanitaarista, sotilaallista ja diplomaattista tukeaan Ukrainalle ja sen kansalle niin kauan kuin se on tarpeen.

22. Neuvosto toteaa, että kaiken sotilaallisen tuen ja turvatakuiden tarjoamisessa Ukrainalle kunnioitetaan kaikilta osin tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa ja otetaan huomioon kaikkien jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusedut.
23. Neuvosto antaa Ukrainalle tunnustusta sen vahvasta sitoutumisesta ja vakaasta työstä liittymistä koskevissa uudistuksissa erittäin haastavissa olosuhteissa. Neuvosto on tyytyväinen analyttisen tarkastelun onnistuneeseen ja nopeaan päätökseen saattamiseen ja panee merkille komission arvion siitä, että kaikki kuusi temaattista kokonaisuutta ovat valmiita avattaviksi. Neuvosto panee tarkoin merkille, että Ukraina on hyväksynyt oikeusvaltiota, julkishallintoa ja demokraattisia instituutioita koskevat etenemissuunnitelmat sekä kansallisia vähemmistöjä koskevan toimintasuunnitelman, joista kaikista komissio on antanut myönteisen arvion. Neuvosto odottaa kiinnostuneena temaattisten kokonaisuuksien avaamista aloittaen viipymättä perusasioiden temaattisesta kokonaisuudesta, minkä jälkeen avataan muut temaattiset kokonaisuudet laajentumismenettelyn ja neuvottelukehyksen mukaisesti. Neuvosto valmistelelee parhaillaan seuraavia vaiheita.
24. EU **tukee** edelleen Ukrainan humanitaarisia tarpeita ja Ukrainan vahinkojen korjaamista sekä sen elpymistä ja jälleenrakentamista.
25. Neuvosto panee merkille Ukrainan jatkuvat pyrkimykset **oikeusvaltioperiaatteen** vahvistamiseksi ja niissä **oikeuslaitoksen** ja **julkishallinnon uudistuksissa** edistymiseksi, jotka ovat edelleen olennaisen tärkeitä etenemiselle kohti EU-jäsenyyttä. Oikeuslaitoksen riippumattomuus, puolueettomuus ja lahjomattomuus ovat edelleen avainasemassa. Neuvosto korostaa lisäksi, että Ukrainan on jatkettava perustuslakituomioistuimessa avoinna olevien virkojen täyttämistä avoimella ja ansioihin perustuvalla valintaprosessilla ilman lisäviivytyksiä ja varmistettava tuomioistuimen toimivuus ja hallinnolliset valmiudet.
26. Neuvosto korostaa, että avoimet ja ansioihin perustuvat valinta- ja taustaselvitysprosessit ovat edelleen tärkeitä koko oikeuslaitoksessa, mukaan lukien korkeimman oikeuden valintamenettelyn ja lahjomattomuutta koskevien tarkastusten parantaminen. Tässä yhteydessä neuvosto korostaa kansainvälisten kumppaneiden nimeämien riippumattomien asiantuntijoiden mielekkään väliaikaisen osallistumisen merkitystä.

27. **Korruption torjunnan** osalta neuvosto korostaa riippumattomien ja tehokkaiden korruptiontorjuntaelinten merkitystä ja suhtautuu myönteisesti heinäkuussa 2025 tehtyyn lainsäädännön oikaisuun, jolla palautettiin Ukrainan kansallisen korruptiontorjuntaviraston (NABU) ja korruptiontorjunnan erityissyyttäjänviraston (SAPO) menettelyllinen itsemääräämisoikeus ja riippumattomuus. Neuvosto kuitenkin muistuttaa, että joitakin säännöksiä on vielä käsiteltävä. Neuvosto seuraa asiaa valppaasti ja korostaa tarvetta varmistaa, että tulevaisuudessa mikään oikeudellinen tai poliittinen puuttuminen ei vaikuta näiden toimielinten työhön. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille NABUn ja SAPOn vuonna 2025 saavuttamat tulokset, joihin sisältyy huomattava määrä tutkimuksia erityisesti korkean tason korruptiotapauksista. Se kannustaa Ukrainaa voimakkaasti jatkamaan pyrkimyksiään parantaa edelleen näyttöään ja valmiuksiaan tällä alalla. Tässä yhteydessä se on tyytyväinen myös siihen, että Ukraina hyväksyi äskettäin lain varojen takaisinperintä- ja hallinnointiviraston (ARMA) uudistamisesta, ja odottaa sen pikaista täytäntöönpanoa. Neuvosto korostaa, että on tärkeää saattaa korruptiontorjunta-asioita käsittelevän erityistuomioistuimen uusien tuomareiden valinta ja nimittäminen päätökseen oikea-aikaisesti uskottavalla menettelyllä.
28. Neuvosto on tyytyväinen Ukrainan jatkuvaan sitoumukseen edistää ja suojella **perusoikeuksia** ja panee merkille, että tämän alan lainsäädännöllistä ja institutionaalista kehystä on edelleen vahvistettu. Korruptiota vastustaviin aktivisteihin, ihmisoikeuksien puolustajiin ja kansalaisjärjestöihin kohdistuvaa väitettyä poliittista painostusta on seurattava ja siihen on puututtava. Neuvosto panee tarkoin merkille hyväksytyt lisämuutokset, joilla vahvistetaan kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojelua koskevaa lainsäädäntöä. Tämän lainsäädännön ja Ukrainan antamien sitoumusten täytäntöönpanon olisi jatkuttava neuvottelukehyksen mukaisesti. Neuvosto kannustaa Ukrainaa vahvistamaan muiden muassa läpinäkyvää, moniarvoista ja riippumatonta mediaympäristöä, kansalaisjärjestöjen suojelua ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien toteutumista.
29. Toimia **ulkomaisen tiedonmanipuloinnin** ja häirinnän torjumiseksi on tehostettava.

30. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto antaa Ukrainalle tunnustusta sen kestävästä makrotaloudellisesta vakaudesta ja edistymisestä julkisen talouden ja julkishallinnon uudistuksissa, joita on vietävä eteenpäin, ja kehottaa Ukrainaa jatkamaan hyvää hallintotapaa koskevien OECD:n periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto on tyytyväinen toimivan markkinatalouden luomisessa saavutettuun hyvään edistykseen ja kannustaa Ukrainaa tehostamaan pyrkimyksiään parantaa valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa. Neuvosto on tyytyväinen Ukraina-suunnitelman meneillään olevaan täytäntöönpanoon osana **Ukrainan tukivälinettä** ja panee tyytyväisenä merkille sen ratkaisevan panoksen tähän mennessä toteutettuihin uudistuksiin, mukaan lukien uudistukset, joita edellytetään Ukrainan EU:hun liittymiseksi, sekä vastaavien varojen maksamisen ja muistuttaa, että tässä yhteydessä uudistustoimien jatkaminen on tarpeen.
31. Neuvosto muistuttaa jatkuvasta tuestaan ja antaa tunnustusta Ukrainan pyrkimyksille parantaa **energiaturvallisuuttaan**, energia-alan häiriönsietokykyään ja energiahuoltonsa riippumattomuutta kaikkein haastavimmissa olosuhteissa, joissa Venäjä hyökkää yhä voimakkaammin Ukrainan energia- ja siviili-infrastruktuuriin. Se toteaa, että on tärkeää kehittää energiayhteenliittäjä Ukrainan energia-alan häiriönsietokyvyn parantamiseksi ja EU:n energiamarkkinoihin yhdentymiseksi. Tässä tilanteessa tarvitaan kiireellisiä yhteisiä toimia, joilla voidaan vastata välittömiin tarpeisiin ja vahvistaa Ukrainan energiajärjestelmää hyökkäysten jälkeen.
32. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Ukrainan **asteittaista yhdentymistä** EU:n sisämarkkinoihin EU:n ja Ukrainan assosiaatiosopimuksen, mukaan lukien pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue, täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta.
33. Neuvosto antaa Ukrainalle tunnustusta sen johdonmukaisesta yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä ja sen jatkuvista pyrkimyksistä mukautua täysin **EU:n YUTP:hen**, myös rajoittavien toimenpiteiden osalta, kaikkien valtioiden suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti. Ukrainan erittäin korkea mukautumisaste on vahva merkki Ukrainan strategisesta sitoutumisesta EU-jäsenyyteen. Neuvosto on tyytyväinen Ukrainan yhteistyöhön Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistuvien pakotteiden kiertämisen ehkäisemisessä ja sen aktiiviseen osallistumiseen EU:n YTPP-operaatioihin.

MOLDOVA

34. Neuvosto antaa Moldovalle tunnustusta sen vahvasta sitoutumisesta ja vakaasta työstä liittymiseen liittyvissä uudistuksissa huolimatta Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan ja erityisesti Moldovaan kohdistuvien hybridihyökkäysten aiheuttamista haastavista olosuhteista sekä viimeaikaisesta energiakriisistä.
35. Neuvosto on tyytyväinen analyttisen tarkastelun onnistuneeseen ja nopeaan päätökseen saattamiseen ja panee merkille komission arvion siitä, että kaikki kuusi temaattista kokonaisuutta ovat valmiita avattaviksi. Neuvosto panee tarkoin merkille, että Moldova on hyväksynyt oikeusvaltiota, julkishallintoa ja demokraattisia instituutioita koskevat etenemissuunnitelmat, joista komissio on antanut myönteisen arvion. Neuvosto odottaa kiinnostuneena temaattisten kokonaisuuksien avaamista aloittaen viipymättä perusasioiden temaattisesta kokonaisuudesta, minkä jälkeen avataan muut temaattiset kokonaisuudet laajentumismenettelyn ja neuvottelukehyksen mukaisesti. Neuvosto valmistele parhaillaan seuraavia vaiheita.
36. Neuvosto on tyytyväinen uudistettuun ja vahvistettuun poliittiseen toimeksiantoon, jonka Moldovan viranomaiset saivat EU-jäsenyydestä 20. lokakuuta 2024 järjestetyn kansanäänestyksen ja vastikään pidettyjen parlamenttivaalien jälkeen. Niillä vahvistettiin Moldovan kansan EU-jäsenyysspyrkimykset sekä Moldovan sitoutuminen EU-jäsenyyteen johtavaan tiehen ja EU:hun liittyvien uudistusten jatkamiseen. Neuvosto antaa tunnustusta Moldovan demokraattisten instituutioiden osoittamalle selviytymiskyvylle hyvin hallinnoitujen vaalien järjestämisessä haastavassa tilanteessa, jota uhkaavat muun muassa lisääntynyt ulkomainen sekaantuminen, disinformaatio ja kyberhyökkäykset, erityisesti Venäjältä. Neuvosto panee merkille näistä hyökkäyksistä, jotka ovat edelleen uhka demokraattiselle luottamukselle ja tiedotusvälineiden moniarvoisuudelle, saadut kokemukset ja jatkaa Moldovan tukemista tällä alalla.

37. **Perusasioiden** osalta neuvosto korostaa, että on tärkeää säilyttää uudistuksissa edistymisen taso erityisesti oikeusvaltion, oikeuslaitoksen, turvallisuuden ja perusoikeuksien aloilla, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet. Se on tyytyväinen Moldovan osallistavaan lähestymistapaan uudistusten täytäntöönpanossa, johon osallistuvat kansalaisyhteiskunta, yksityinen sektori ja maastamuuttajayhteisöjen edustajat. Neuvosto suhtautuu myönteisesti myös Moldovan pyyntöön liittyä EU:n perusoikeusvirastoon, mikä osoittaa sen sitoutumisen jatkaa mukautumista perusoikeuksien suojelua ja edistämistä koskeviin EU:n normeihin.
38. Moldovan olisi jo saavutetun merkittävän edistymisen pohjalta jatkettava kattavan **oikeuslaitoksen uudistuksensa** edistämistä muun muassa saattamalla päätökseen tuomareiden ja syyttäjien taustaselvitykset ja nimitykset sekä vahvistamalla oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja lahjomattomuutta, mikä johtaa myönteisiin tuloksiin tutkinnoissa, syytteenpanoissa ja lopullisissa tuomioissa kaikilla tasoilla. Neuvosto kannustaa Moldovaa parantamaan lahjomattomuutta valvovan kansallisen viranomaisen toimintaa, jotta korkean tason virkamiesten varat ja henkilökohtaiset edut voidaan todentaa tehokkaasti.
39. Neuvosto kannustaa Moldovaa jatkamaan **korruption** torjuntaa, lisäämään syytteenpanovalmiuksia ja parantamaan oikeuslaitoksen riippumattomuutta. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Moldova torjuu laitonta rahoitusta ja keskittyy saamaan aikaan selkeää näyttöä tutkinnoista, syytteenpanoista ja tuomioista, myös korkean tason tapauksissa. Se on tyytyväinen Moldovan systeemiseen lähestymistapaan oligarkkien vallan vähentämiseksi ja kannustaa jatkamaan asiaan liittyvien toimien täytäntöönpanoa. Neuvosto panee myös merkille viranomaisten sitoutumisen rahanpesun torjuntaan muun muassa yhteistyön tehostamisella EU:n rahanpesuvastaisen toimintaryhmän kanssa ja uusien teknologisten välineiden käytöllä myös vaalien aikana. Neuvosto on tyytyväinen Moldovan pyrkimykseen vahvistaa julkishallintoa ja julkista varainhoitoa. Pyrkimykseen kuuluu myös paikallishallinnon uudistaminen. Se kannustaa jatkamaan keskeisten instituutioiden hallinnollisten valmiuksien parantamista.

40. Neuvosto antaa tunnustusta Moldovan kyvyille selviytyä Venäjän ennennäkemättömistä **hybridi**-iskuista ja vahvistaa EU:n tuen jatkuvan muun muassa Moldovassa toteutettavan EU:n kumppanuusoperaation kautta. Se panee tyytyväisenä merkille Moldovan ennakoivat toimet disinformaation torjumiseksi, muun muassa kansallisen viestintästrategian kehittämisen ja innovatiiviset, yhteisölähtöiset lähestymistavat, joilla osallistetaan paikalliset toimijat, kuten viljelijät, nuorisjärjestöt ja uskonnollisten ryhmien johtajat. Neuvosto kannustaa jatkamaan toimia Gagauziassa ja muistuttaa, että on tärkeää torjua disinformaatiota ja edistää osallistavaa ja objektiivista viestintää EU:hun yhdentymisestä paikallistasolla. Neuvosto kannustaa Moldovaa jatkamaan näitä osallistavia toimia yhteiskunnan selviytymiskyvyn vahvistamiseksi, äänestäjien osallistumisen edistämiseksi ja sananvapauden turvaamiseksi, muun muassa mukauttamalla strategisia investointeja koskeva laki eurooppalaisiin normeihin.
41. Neuvosto on tyytyväinen Moldovan vakaaseen edistymiseen **energiaturvallisuutensa** ja energiahuoltonsa riippumattomuuden parantamisessa. Neuvosto panee myös tyytyväisenä merkille Moldovan sitoumuksen nopeuttaa **infrastruktuurin yhteenliitäntöjä** haavoittuvuuksien vähentämiseksi ja alueellisen häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. EU on valmis jatkamaan tämän prosessin tukemista.
42. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto on tyytyväinen toimivan markkinatalouden luomisessa saavutettuun hyvään edistykseen ja kannustaa Moldovaa tehostamaan pyrkimyksiään parantaa valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa. Neuvosto korostaa, että on tärkeää jatkaa muutosvoimaisia talousuudistuksia ja syventää alakohtaista yhteistyötä EU:n kanssa. Neuvosto suosittaa noudattamaan finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan velkakestävyys. Tähän sisältyy julkisten investointien lisääminen talouskasvun vauhdittamiseksi erityisesti Moldovan **kasvusuunnitelman** avulla. Neuvosto on tyytyväinen 1,9 miljardin euron uudistus- ja kasvutukivälineen perustamiseen osana tätä kasvusuunnitelmaa ja panee tyytyväisenä merkille tähän mennessä toteutetut uudistukset ja vastaavien varojen maksamisen ja muistuttaa, että tässä yhteydessä uudistustoimien jatkaminen on tarpeen.

43. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Moldovan **asteittaista yhdentymistä** EU:n sisämarkkinoihin EU:n ja Moldovan assosiaatiosopimuksen ja pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Se kannustaa lisäämään maatalouden toimenpide- ja tukiviraston valmiuksia ja tukee uudistusten koordinoinnin jatkamista EU:n tuen kanssa.
44. EU vahvistaa vahvan ja horjumattoman tukensa Moldovan suvereniteetille ja alueelliselle koskemattomuudelle sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä ja on edelleen täysin sitoutunut tukemaan Transnistrian konfliktin kokonaisvaltaista, rauhanomaista ja kestävästä ratkaisua. Se kehottaa Venäjää vetämään pois joukkonsa, jotka on sijoitettu Moldovan alueelle laittomasti.
45. Neuvosto antaa Moldovalle tunnustusta sen johdonmukaisesta yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä ja sen jatkuvista pyrkimyksistä mukautua täysin **EU:n YUTP:hen**, myös rajoittavien toimenpiteiden osalta, kaikkien valtioiden suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti. Moldovan erittäin korkea mukautumisaste on vahva merkki Moldovan strategisesta sitoutumisesta EU-jäsenyyteen. Neuvosto on tyytyväinen Moldovan yhteistyöhön Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistuvien pakotteiden kiertämisen ehkäisemisessä ja sen aktiiviseen osallistumiseen EU:n YTPP-operaatioihin. Neuvosto on tyytyväinen Moldovan valmiuteen tehostaa yhteistyötä EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa.

SERBIA

46. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Serbian strateginen tavoite on edelleen yhentyminen EU:hun, ja odottaa Serbian ottavan tämän selkeämmin huomioon sekä sanoissaan että teoissaan. Tähän sisältyy vahvan poliittisen tahdon ja johdonmukaisuuden osoittaminen EU:hun liittyvien uudistusten täytäntöönpanossa sekä objektiivinen ja yksiselitteinen viestintä EU:sta. Vaikka uudistukset hidastuivat merkittävästi kuluneen vuoden aikana, neuvosto panee merkille tietyt viimeaikaiset myönteiset tapahtumat ja kannustaa Serbiaa jatkamaan tätä kehitystä.

47. EU panee merkille liittymisneuvotteluissa saavutetun yleisen edistymisen. Neuvotteluissa on tähän mennessä avattu 22 lukua yhteensä 35 luvusta, ja kaksi lukua on suljettu toistaiseksi. Neuvosto panee merkille komission arvion, jonka mukaan Serbia on säilyttänyt valmiustason täyttääkseen temaattisen kokonaisuuden 3 (kilpailukyky ja osallistava kasvu) avaamisedellytykset, ja palaa kysymykseen temaattisen kokonaisuuden 3 avaamisesta neuvottelukehyksen mukaisesti ja palauttaa mieleen erityisesti, että Serbian on edistyttävä edelleen merkittävästi oikeusvaltiokysymyksissä ja suhteiden normalisoinnissa Kosovon kanssa, sillä nämä määrittävät edelleen liittymisneuvottelujen yleisen etenemistahdin.
48. Neuvosto panee merkille maan sisäiset **joukkomielenosoitukset**, jotka saivat alkunsa Novi Sadin rautatieaseman katon romahtamisesta, jossa menehtyi 16 ihmistä. Vaikka kokoontumisvapaus on yleensä varmistettu, neuvosto muistuttaa, että sitä on vahvistettava ja toimittajien turvallisuus on taattava. Ilmoitukset väkivallasta ja liiallisesta voimankäytöstä joidenkin näiden mielenosoitusten aikana edellyttävät puolueettomia ja perusteellisia tutkimuksia. Neuvosto kehottaa Serbiaa lieventämään jännitteitä ja selvittämään yhteiskunnan syvän polarisoitumisen luomalla edellytykset osallistavalle vuoropuhelulle, jossa ovat mukana kaikki sidosryhmät, myös kansalaisyhteiskunta.
49. Neuvosto toistaa, että on yleisesti tärkeää suojella kaikkia **perusoikeuksia**, muun muassa tiedotusvälineiden vapautta, sananvapautta, heikoimmassa asemassa olevien ryhmien suojelua sekä vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden syrjimätöntä kohtelua kaikkialla Serbiassa. Neuvosto pitää valitettavana sananvapauden taantumista, mutta on tyytyväinen medialainsäädäntöön tehtyihin muutoksiin, joiden täytäntöönpano niiden kirjaimen ja hengen mukaisesti on keskeisen tärkeää. Neuvosto on tyytyväinen tähän mennessä toteutettuihin toimiin, mutta kehottaa Serbiaa saattamaan nopeasti ja osallistavalla ja avoimella tavalla päätökseen sähköisten tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisen neuvoston nimittämisen ja varmistamaan sen tehokkaan toiminnan. Neuvosto kehottaa Serbiaa myös osallistumaan aktiivisesti kaikenlaisen disinformaation ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ehkäisemiseen ja torjuntaan, mukaan lukien EU:n vastaisten narratiivien torjunta tiedotusvälineissä ja julkisessa viestinnässä. Serbian on varmistettava kansalaisyhteiskunnalle, tiedotusvälineille ja akateemiselle vapaudelle aidosti suotuisa toimintaympäristö ja vahvistettava toimittajien suojelua ja turvallisuutta.

50. Serbian olisi nopeutettava uudistuksia ja saatava aikaan konkreettisia ja todellisia tuloksia **perusasioissa**, erityisesti keskittymällä oikeusvaltiota koskevien lukujen 23 ja 24 välitavoitteiden täyttämiseen. Neuvosto panee merkille, että oikeuslaitoksen osalta ei ole edistytty ja että korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on edistytty vain vähän.
51. Neuvosto on tyytyväinen yhtenäistä äänestäjärekisteriä koskevan lain muutosten hyväksymiseen ja korostaa sen asianmukaisen täytäntöönpanon merkitystä, erityisesti äänestäjärekisterin tarkastuksen päätökseen saattamista. Neuvosto kannustaa Serbiaa voimakkaasti ottamaan huomioon Etyjin/ODIHR:n ja Euroopan neuvoston elinten jäljellä olevat suositukset, mukaan lukien **vaaliprosessin** keskeisiin näkökohtiin liittyvät suositukset.
52. Neuvosto on tyytyväinen jatkuvaan edistymiseen rajaturvallisuudessa ja kehottaa Serbiaa mukautumaan nopeasti EU:n viisumipolitiikkaan. Neuvosto panee huolestuneena merkille, että Venäjän kansalaisille on myönnetty viisumivapaa matkustus-oikeus EU:hun myöntämällä heille Serbian kansalaisuus nopeutetussa menettelyssä, mikä aiheuttaa mahdollisen turvallisuusriskin EU:lle.
53. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto panee tyytyväisenä merkille Serbian hyvän valmistautumisen toimivan markkinatalouden kehittämiseen ja kannustaa Serbiaa tehostamaan pyrkimyksiään parantaa valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa ja panemaan täytäntöön tarvittavat rakenneuudistukset. Neuvosto on tyytyväinen Serbian toimiin energialähteidensä ja -reittiensä monipuolistamiseksi.
54. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Serbian asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Serbiassa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Se panee tyytyväisenä merkille ennakkomaksujen maksamisen ja kannustaa Serbiaa jatkamaan uudistusohjelmansa täytäntöönpanoa seuraavia maksuja silmällä pitäen.

55. Neuvosto kannustaa Serbiaa lujittamaan **hyviä naapuruussuhteita** ja edistämään vakautta ja sovintoa kaikkien alueen kumppanien kanssa. Vaikka neuvosto on tyytyväinen siihen, että Serbia on pitänyt kiinni sitoutumisestaan useisiin alueellisiin yhteistyöaloitteisiin, tarvitaan edelleen määrätietoisia toimia menneisyyden perintöön perustuvien kysymysten ratkaisemiseksi kansainvälisen oikeuden ja vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti.
56. Neuvosto painottaa edelleen mielekkään alueellisen yhteistyön merkitystä **maan sisäisessä sotarikosten käsittelyssä** ja edelleen kadonneina olevien henkilöiden tapausten selvittämisessä sekä täysipainoisen yhteistyön tärkeyttä kansainvälisiä rikustuomioistuimia koskevan mekanismin kanssa tehtävässä työssä. Tuomittuja sotarikollisia tai heidän rikostensa ihannoitua tai kieltämistä ei saisi tukea.
57. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Serbia on viime aikoina asteittain lisännyt mukautumistaan EU:n YUTP:hen, mutta korostaa jälleen odottavansa, että Serbia vauhdittaa ensi tilassa toimia politiikkansa täysipainoiseksi **mukauttamiseksi**, erityisesti mukautumalla EU:n Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistamiin rajoittaviin toimenpiteisiin, joita on toteutettu Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan johdosta. Neuvosto myös kehottaa Serbian viranomaisia pidättymään ulkopoliittikkaa ja muita strategisia kysymyksiä koskevien EU:n kantojen vastaisista toimista ja lausunnoista. Neuvosto on tyytyväinen Serbian apuun Ukrainalle ja kannustaa Serbiaa jatkamaan yhteistyötään EU:n kanssa, jotta estetään EU:n rajoittavien toimenpiteiden kiertäminen. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Serbia osallistuu edelleen aktiivisesti EU:n YTPP-operaatioihin ja antaa niihin merkittävän panoksen.
58. Neuvosto vahvistaa täyden tukensa EU:n tuella käytävälle Belgradin ja Pristinan väliselle suhteiden normalisointia koskevalle vuoropuhelulle, jota käydään korkean edustajan johdolla ja EU:n erityisedustajan tuella.

59. Eteneminen kohti EU-jäsenyyttä riippuu kummankin tahon osalta toimista, joita ne ovat toteuttaneet pannakseen täysimääräisesti täytäntöön ilman lisäviivästyksiä tai ennakkoehtoja kaikki sitoumuksensa, jotka perustuvat vuonna 2023 tehtyyn suhteiden normalisointia koskevaan sopimukseen ja sen täytäntöönpanoliitteeseen sekä kaikkiin aiempiin sopimuksiin. Molemmat osapuolet ovat vaarassa menettää merkittäviä mahdollisuuksia, jos niiden suhteiden normalisoinnissa ei edistytä. Neuvosto toteaa, että sekä Serbian että Kosovon sisäiset poliittiset olosuhteet ovat asettaneet haasteita edistymiselle, ja pitää valitettavana, että molemmat osapuolet ovat panneet useita vuoropuhelussa aikaansaatuja sopimuksia täytäntöön puutteellisesti.
60. Serbian odotetaan panevan täysimääräisesti täytäntöön kaikki vuoropuhelussa aikaansaadut sopimukset ja alkavan noudattaa vuoden 2023 sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan aloittamalla asiakirjojen ja symbolien tunnustamisen 1 artiklan mukaisesti ja pidättäytyvän vastustamasta Kosovon jäsenyyttä kansainvälisissä järjestöissä 4 artiklan mukaisesti.
61. Neuvosto toistaa, että Serbian tukemien rakenteiden ja palvelujen, erityisesti terveydenhuollon ja koulutuksen, asema on tarkoitus ratkaista koordinoidusti, avoimesti ja osallistavasti vuoropuhelussa aikaansaatujen sopimusten ja Kosovon lainsäädännön mukaisesti.
62. Neuvosto toistaa odottavansa Kosovon serbien uudelleenintegroimista, aloittaen näiden kattavasta osallistumisesta Kosovon instituutioihin kaikilla tasoilla, mitä seuraisi kelpoisuusperusteet täyttävän poliisi- ja oikeusalan henkilöstön ehdoitta tapahtuva uudelleenintegroiminen vuoropuhelussa sovittujen toimien mukaisesti ja noudattaen täysin Kosovon oikeudellista kehystä.
63. Serbian ja Kosovon odotetaan pidättävän provokatiivisista toimista, välttävän vastakkainasettelua aiheuttavaa retoriikkaa ja löytävän kestäviä ja koordinoituja ratkaisuja, joilla taataan turvallisuus ja osallistava demokratia kaikille kansalaisille. Neuvosto panee merkille molempien osapuolten vuonna 2025 jännitteiden lieventämiseksi toteuttamat toimet.

64. Neuvosto toistaa tuomitsevana jyrkästi Kosovon serbimielenosoittajien Kosovon pohjoisosassa toukokuussa 2023 synnyttämät väkivaltaisuudet kansalaisia, KFOR-joukkoja, lainvalvontaviranomaisia ja tiedotusvälineitä vastaan sekä Kosovon poliisia vastaan syyskuussa 2023 tehdyn väkivaltaisen hyökkäyksen. Väkivallalle ei ole perusteita. Neuvosto panee erittäin huolestuneena merkille, että Serbia ei ole vielä täyttänyt vastuuvollisuutta koskevia odotuksia, ja pitää erittäin valitettavana Serbian riittämättömiä toimia tältä osin, mukaan lukien keskinäistä oikeusapua koskevien vuoropuhelumenettelyjen rikkomiset.
65. Neuvosto panee merkille, että korkea edustaja on valmis kutsumaan koolle korkean tason vuoropuhelukokouksen, kun olosuhteet ovat suotuisat, ja odottaa molempien osapuolten hyödyntävän tilaisuutta saavuttaa konkreettisia tuloksia kohti kokonaisvaltaista oikeudellisesti sitovaa sopimusta suhteiden normalisoinnista kansainvälisen oikeuden ja EU:n säännösten mukaisesti.

POHJOIS-MAKEDONIA

66. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Pohjois-Makedonia on säilyttänyt EU:hun yhdentymisen strategisena tavoitteenaan, ja kehottaa sitä tehostamaan toimia EU:hun liittyvien uudistusten edistämiseksi. Palauttaen mieleen heinäkuussa 2022 antamansa päätelmät neuvosto toteaa, että Pohjois-Makedonia ei ole vielä saattanut päätökseen **perustuslaillisia muutoksia**, jotka se on sitoutunut tekemään. Neuvosto vahvistaa olevansa valmis kutsumaan koolle toisen hallitustenvälisen konferenssin ilman lisäviivytyksiä ja uusia poliittisia päätöksiä heti, kun Pohjois-Makedonia on pannut tämän sitoumuksen täytäntöön sisäisten menettelyjensä mukaisesti. Tämän jälkeen neuvosto on valmis avaamaan ensimmäisen neuvottelukokonaisuuden mahdollisimman pian neuvottelukehyksen mukaisesti.

67. Neuvosto korostaa, että tarvitaan nopeita ja päättäväisiä toimia, jotta Pohjois-Makedonia voi täyttää **perusasioita** koskevan temaattisen kokonaisuuden I avaamisedellytykset. Neuvosto kehottaa Pohjois-Makedoniaa tehostamaan toimia ja toteuttamaan uudistuksia erityisesti oikeusvaltioperiaatteen alalla, jolla ei edistytty viime vuoden aikana. Pohjois-Makedonian on turvattava oikeuslaitoksen riippumattomuus ja lahjomattomuus muun muassa vahvistamalla tuomarineuvostoa vuonna 2023 tehdyssä vertaisarvioinnissa annetun suosituksen ja Venetsian komission lausunnon mukaisesti. Korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa on tehostettava. Pohjois-Makedonian on saatava korkean tason korruptiotapauksissa aikaan näkyviä tuloksia tehokkaiden tutkinta- ja syytetoimien, lopullisten tuomioiden ja rikoksella hankittujen varojen menetetyksi tuomitsemisen suhteen. Neuvosto kehottaa Pohjois-Makedoniaa hyväksymään uuden rikoslain, joka noudattaa EU:n säännöstöä ja kansainvälisiä normeja. Neuvosto panee merkille, että julkishallinnon uudistamisessa on edistytty jonkin verran, ja kannustaa Pohjois-Makedoniaa tehostamaan toimiaan julkishallintonsa nykyaikaistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että tarvittavat hallinnolliset valmiudet ovat olemassa.
68. Neuvosto panee merkille komission antamat tiedot viimeaikaisesta edistymisestä ja kannustaa Pohjois-Makedonian viranomaisia osallistavalla tavalla valmistelemaan työtä, joka koskee demokraattisten instituutioiden toimintaa, julkishallinnon uudistamista ja oikeusvaltiota koskeviin lukuihin liittyviä kaikkia **kolmea etenemissuunnitelmaa** sekä vähemmistöjen tai eri yhteisöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojeluun liittyvää **toimintasuunnitelmaa**, ja saattamaan se päätökseen.
69. Neuvosto kehottaa jälleen Pohjois-Makedoniaa jatkamaan toimiaan **perusoikeuksien** sekä vähemmistöihin ja eri yhteisöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, tiedotusvälineiden vapauden ja sananvapauden vahvistamiseksi edelleen.

70. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että loka- ja marraskuussa 2025 pidetyissä paikallisvaaleissa vallitsi yleisesti ottaen aito kilpailuasetelma, vaikka niissä havaittiinkin joitakin menettelyllisiä puutteita. Kattava **vaaliuudistus** on edelleen tarpeen, ja siinä on otettava huomioon Etyjin/ODIHR:n ja Venetsian komission jäljellä olevat suositukset.
71. Neuvosto on tyytyväinen Pohjois-Makedonian ja Frontexin väliseen rajaturvallisuutta koskevaan yhteistyöhön. Neuvosto kehottaa Pohjois-Makedoniaa tehostamaan toimia turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmien ja turvapaikkamenettelyjen parantamiseksi.
72. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto panee merkille Pohjois-Makedonian hyvän valmistautumisen mutta vähäisen edistymisen toimivan markkinatalouden kehittämisessä. Se panee tyytyväisenä merkille, että Pohjois-Makedonia on saanut aikaan onkin verran edistymistä, ja kannustaa sitä tehostamaan pyrkimyksiään parantaa valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa ja panemaan täytäntöön tarvittavat rakenneuudistukset. Neuvosto on tyytyväinen viimeaikaiseen edistymiseen liikennekäytävään VIII liittyvän strategisesti tärkeän rautatieyhteyden osalta ja odottaa, että tehdyt sitoumukset pannaan tehokkaasti täytäntöön.
73. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Pohjois-Makedonian asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Pohjois-Makedoniassa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Se panee tyytyväisenä merkille uudistus- ja kasvutukivälineen puitteissa suoritettut kaksi ensimmäistä osittaista maksua ja kannustaa Pohjois-Makedoniaa jatkamaan uudistusohjelmansa täytäntöönpanoa.

74. Neuvosto toteaa, että **hyvät naapuruussuhteet** ja alueellinen yhteistyö ovat edelleen laajentumisprosessin sekä vakautus- ja assosiaatioprosessin keskeisiä osatekijöitä. Neuvosto muistuttaa siitä, että on tärkeää saada aikaan konkreettisia tuloksia ja panna vilpittömässä mielessä täytäntöön kahdenväliset sopimukset, kuten Prespan sopimus Kreikan kanssa sekä ystävyyttä, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä koskeva sopimus Bulgarian kanssa neuvottelukehyksen mukaisesti.
75. Neuvosto antaa Pohjois-Makedonialle tunnustusta johdonmukaisesta yhteistyöstä ulkopoliittisissa kysymyksissä ja sen vakaista ja pitkäaikaisista toimista politiikkansa täysipainoiseksi mukauttamiseksi **EU:n YUTP:hen** sekä EU:n rajoittaviin toimenpiteisiin. Tämä on vahva osoitus Pohjois-Makedonian strategisesta sitoutumisesta EU-jäsenyyteen. Neuvosto on myös tyytyväinen Pohjois-Makedonian jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen YTP:n puitteissa toteutettaviin EU:n operaatioihin ja valmiuteen tehostaa yhteistyötä EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa.

BOSNIA JA HERTSEGOVINA

76. Eurooppa-neuvoston päätettyä maaliskuussa 2024 **liittymisneuvottelujen aloittamisesta** Bosnia ja Hertsegovinan kanssa neuvosto odottaa, että Bosnia ja Hertsegovina toteuttaa kaikki 12. lokakuuta 2022 annetussa komission suosituksessa esitetyt asiaankuuluvat toimet, jotta neuvosto voi hyväksyä neuvottelukehyksen näiden ehtojen täytyttyä. Lisätoimia tarvitaan niiden 14 keskeisen prioriteetin täyttämiseksi, jotka on esitetty sen EU-jäsenysshakemuksesta annetussa komission lausunnossa, jonka neuvosto hyväksyi vuonna 2019.

77. Neuvosto toteaa, että **uudistusdynamikka** on edelleen heikkoa, ja kehottaa kaikkia poliittisia toimijoita keskittymään uudelleen maan etenemiseen kohti EU-jäsenyyttä ja toteuttamaan tarvittavat uudistukset. Bosnia ja Hertsegovinan olisi kiireellisesti hyväksyttävä korkean tason tuomari- ja syyttäjäneuvostoa koskeva uusi laki ja tuomioistuimia koskeva laki, jotka ovat eurooppalaisten normien mukaisia, ja nimitettävä pääneuvottelija. Bosnia ja Hertsegovinan on myös laadittava kansallinen suunnitelma unionin säännösten hyväksymiseksi ja nimitettävä kiireellisesti kansallinen IPA-koordinaattori.
78. Neuvosto toteaa, että **oikeuslaitoksen ja korruption torjunnan** alalla ei ole edistytty, ja korostaa, että perustuslakituomioistuimen päätöksiä on noudatettava kaikilta osin, ne on pantava täytäntöön ja niiden täytäntöönpanoa on valvottava. Neuvosto panee myös merkille, että **järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa** on edistytty jonkin verran, ja on tyytyväinen Eurojust-yhteistyösopimuksen ratifiointiin ja henkilötietojen suojaa koskevan lain hyväksymiseen. Maan on saatava aikaan näyttöä tutkintojen ja tuomioiden osalta ja vahvistettava edelleen institutionaalisia sekä suunnittelu- ja koordinoitavuuksiaan korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.
79. Neuvosto on tyytyväinen rajavalvontalain hyväksymiseen ja Frontexin henkilöstön lähettämiseen operatiivisiin tehtäviin sen jälkeen, kun Frontexin asemaa koskeva sopimus oli allekirjoitettu ja sitä oli alettu soveltaa väliaikaisesti, ja kehottaa Bosnia ja Hertsegovinaa mukauttamaan lainsäädäntönsä nopeasti kaikilta osin EU:n **viisumipolitiikkaan**.
80. Neuvosto panee merkille rajalliset toimet **perusoikeuksien** alalla ja kehottaa Bosnia ja Hertsegovinaa kunnioittamaan täysimääräisesti kokoontumis-, yhdistymis- ja sananvapautta ja pidättymään kaikista toimista, jotka vaikuttavat kielteisesti mainittujen vapauksien toteutumiseen. Vaalien luotettavuutta on parannettava ennen vuoden 2026 parlamenttivaaleja kansainvälisten elinten suositusten mukaisesti.

81. Ottaen huomioon Daytonin rauhansopimuksella vahvistetut **institutionaaliset mekanismit** Bosnia ja Hertsegovinan on toteutettava lisää perustuslaki- ja vaaliuudistuksia kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden varmistamiseksi, erityisesti panemalla täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa *Sejdić-Finci* linjaaman ja siihen liittyvän oikeuskäytännön. Neuvosto kehottaa jälleen toteuttamaan aidon vuoropuhelun avulla ja eurooppalaisten normien mukaisesti osallistavan ja rajatun perustuslaki- ja vaaliuudistusprosessin, jolla poistetaan vaaliprosessista kaikenlainen eriarvoisuus ja syrjintä ottaen erityisesti huomioon vuoden 2026 vaalit. Lisäksi neuvosto palauttaa mieleen, että eräät perustuslakituomioistuimen päätökset on vielä pantava täysimääräisesti täytäntöön. Mitään sellaisia toimia ei pitäisi toteuttaa, jotka tekisivät mainittujen tuomioiden täytäntöönpanosta haasteellisempaa tai jotka syventäisivät erimielisyyksiä entisestään.
82. Neuvosto toistaa **varauksettoman sitoutumisensa** Bosnia ja Hertsegovinan lähentymiseen EU:hun yhtenä, yhtenäisenä ja täysivaltaisena maana. Neuvosto kehottaa kaikkia Bosnia ja Hertsegovinan poliittisia toimijoita pidättymään ja luopumaan provokatiivisesta ja vastakkainasettelua aiheuttavasta retoriikasta ja toimista, mukaan lukien maan suvereniteetin, yhtenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden kyseenalaistaminen, kunnioittamaan kaikkiin kansanryhmiin ja muihin ryhmiin kuuluvien kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita sekä lopettamaan tuomittujen sotarikollisten ihannoinnin ja edistämään aktiivisesti luottamusta ja sovintoa.
83. Neuvosto panee merkille Serbitasavallan kansalliskokouksen viimeaikaiset tapahtumat, jotka osaltaan rauhoittavat poliittista tilannetta. Neuvosto korostaa, että Serbitasavallan viranomaisten on erittäin tärkeää osoittaa selkeää poliittista tahtoa luopua jäljellä olevista, edelleen huolta aiheuttavista aloitteista ja säädöksistä, jotka ovat ristiriidassa maan perustuslaillisen järjestyksen ja EU:hun liittymisprosessin kanssa.

84. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto kannustaa Bosnia ja Hertsegovinaa tehostamaan pyrkimyksiään edistää toimivan markkinatalouden luomista, parantamaan valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa ja panemaan täytäntöön tarvittavat rakenneuudistukset.
85. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Bosnia ja Hertsegovinan asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Bosnia ja Hertsegovinassa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Neuvosto on tyytyväinen **uudistusohjelman** äskettäiseen hyväksymiseen, jota uudistus- ja kasvutukivälineen mukaisten maksujen suorittaminen edellyttää, ja kehottaa Bosnia ja Hertsegovinaa ratifioimaan lainajärjestelysopimukset, nimittämään uudistus- ja kasvutukivälineestä vastaavan koordinaattorin ja aloittamaan uudistusten täytäntöönpanon viipymättä.
86. Neuvosto on tyytyväinen **EUFOR Althea** -operaation toimeksiannon uusimiseen. EUFOR Althealla on edelleen keskeinen rooli Bosnia ja Hertsegovinan viranomaisten tukemisessa turvallisen ja vakaan ympäristön ylläpitämiseksi kaikille kansalaisille.
87. Neuvosto toistaa, että kansainvälisten toimijoiden on tärkeää jatkaa yhteistyötä, ja ilmaisee tukensa **korkean edustajan** ja hänen toimistonsa tehtävälle 5+2-asialistan toteuttamisessa.
88. Neuvosto kannustaa Bosnia ja Hertsegovinaa osallistumaan edelleen aktiivisesti alueelliseen yhteistyöhön ja rakentamaan **hyviä naapuruussuhteita** ja kehottaa uudelleen Bosnia ja Hertsegovinaa ratifioimaan pikaisesti kaikki Berliinin prosessin mukaiset **alueelliset liikkuvuussopimukset**.

89. Neuvosto antaa Bosnia ja Hertsegovinalle tunnustusta siitä, että se on mukauttanut politiikkansa täysin **EU:n YUTP:hen**, mikä kertoo sen selkeästä sitoutumisesta EU-jäsenyyteen, ja kannustaa sitä jatkamaan näin ja panemaan täysimääräisesti täytäntöön rajoittavat toimenpiteet, myös Venäjän ja Valko-Venäjän osalta.

KOSOVO

90. Neuvosto on tyytyväinen Kosovon jatkuvaan **sitoutumiseen** EU-jäsenyyteen ja siihen liittyviin uudistuksiin, joita EU tukee edelleen.
91. Neuvosto panee merkille, että uudistusten **edistyminen** raportointijaksolla on yleisesti ottaen ollut **vähäistä**, ja kehottaa Kosovoa kehittämään puolueiden välistä yhteistyötä ja nopeuttamaan uudistuksia. Toimia tarvitaan erityisesti julkishallinnon uudistamisen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi, mukaan lukien oikeusjärjestelmän lujittaminen, korruption torjunta ja perusoikeuksien, erityisesti sananvapauden, suojelu, jossa ei ole edistytty. Neuvosto **toteaa**, että järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on **edistytty jonkin verran**.
92. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että helmikuussa 2025 pidetyissä **parlamenttivaaleissa** oli aito kilpailuasetelma ja että ne järjestettiin uuden oikeudellisen kehyksen mukaisesti, mutta panee myös merkille merkittävät haasteet ja kannustaa Kosovoa jatkamaan vaalijärjestelmänsä vahvistamista EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan vuoden 2025 suositusten mukaisesti.
93. Neuvosto panee huolestuneena merkille parlamenttivaalien jälkeisen pitkittyneen poliittisen pattitilanteen ja korostaa hyvin hallinnoidun ja osallistavan vaaliprosessin merkitystä 28. joulukuuta 2025 pidettävien aikaistettujen parlamenttivaalien yhteydessä sekä katsoo, että pyrkimykset politisoida keskusvaalilautakunnan työtä ovat valitettavia.
94. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että vuoden 2025 **paikallisvaalit** järjestettiin avoimesti ja ammattimaisesti ja että niihin osallistuivat kaikki yhteisöt.
95. Neuvosto toteaa, että muuttoliikkeen hallinnassa on edistytty, ja kehottaa Kosovoa mukautumaan nopeasti EU:n viisumipolitiikkaan.

96. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto panee tyytyväisenä merkille sen, että Kosovo on edistynyt jonkin verran toimivan markkinatalouden kehittämisessä ja parantanut valmiuksiaan selviytyä kilpailupaineista ja markkinavoimista EU:ssa, ja kannustaa Kosovoa panemaan täytäntöön tarvittavat rakenneuudistukset.
97. Neuvosto on edelleen sitoutunut edistämään Kosovon asteittaista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin muun muassa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon tehostamisen pohjalta. Neuvosto on tyytyväinen Kosovossa meneillään olevaan Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** täytäntöönpanoon, joka etenee suunnitellusti konkreettisen hyödyn tarjoamisessa kansalaisille. Edellytyksenä uudistus- ja kasvutukivälineestä suoritettavien maksujen aloittamiselle Kosovon on ratifioitava lainajärjestelysopimukset viipymättä.
98. Neuvosto kannustaa Kosovoa jatkamaan yhteistyötä **EULEX-operaation** osalta ja muiden asiaankuuluvien kansainvälisten toimijoiden kanssa sekä tukemaan ehdoitta **Kosovon tuomioistuimen erityisjaostojen ja erikoissyyttäjänviraston** työtä.
99. Rakentava lähestymistapa **alueelliseen yhteistyöhön** erityisesti CEFTA-sopimuksen puitteissa on edelleen olennaisen tärkeää.
100. Neuvosto pitää hyvin myönteisenä sitä, että Kosovo on tuominut Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan, jatkanut vapaaehtoisesti politiikkansa mukauttamista **EU:n YUTP:hen** ja pannut täytäntöön EU:n rajoittavia toimenpiteitä, mikä on vahva osoitus Kosovon strategisesta valinnasta ja asemasta arvoyhteisössä.
101. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille paikallishallinnon hallitun siirron neljässä pohjoisessa kunnassa, toistaa viime vuonna antamansa päätelmät ja odottaa jäljellä olevien toimenpiteiden kumoamista.
102. Neuvosto vahvistaa täyden tukensa EU:n tuella käytävälle Belgradin ja Pristinan väliselle suhteiden normalisointia koskevalle vuoropuhelulle, jota käydään korkean edustajan johdolla ja EU:n erityisedustajan tuella.

103. Eteneminen kohti EU-jäsenyyttä riippuu kummankin tahon osalta toimista, joita ne ovat toteuttaneet pannakseen täysimääräisesti täytäntöön ilman lisäviivästyksiä tai ennakkoehtoja kaikki sitoumuksensa, jotka perustuvat vuonna 2023 tehtyyn suhteiden normalisointia koskevaan sopimukseen sekä kaikkiin aiempiin sopimuksiin. Molemmat osapuolet ovat vaarassa menettää merkittäviä mahdollisuuksia, jos niiden suhteiden normalisoinnissa ei edistytä. Neuvosto toteaa, että sekä Kosovon että Serbian sisäiset poliittiset olosuhteet ovat asettaneet haasteita edistymiselle, ja pitää valitettavana, että molemmat osapuolet ovat panneet useita vuoropuhelussa aikaansaatuja sopimuksia täytäntöön puutteellisesti.
104. Kosovon odotetaan panevan täysimääräisesti täytäntöön kaikki Belgradin ja Pristinan välisessä vuoropuhelussa aikaansaadut sopimukset, mukaan lukien serbienemmistöisten kuntien liiton tai yhteisön perustaminen, ja alkavan täyttää vuoden 2023 sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan aloittamalla prosessin, jonka on tarkoitus johtaa erityisjärjestelyihin ja takeisiin Kosovon serbiyhteisön asianmukaisen itsehallinnon tason varmistamiseksi 7 artiklan mukaisesti.
105. Neuvosto toistaa, että Serbian tukemien rakenteiden ja palvelujen, erityisesti terveydenhuollon ja koulutuksen, asema Kosovossa on tarkoitus ratkaista koordinoidusti, avoimesti ja osallistavasti vuoropuhelussa aikaansaatujen sopimusten ja Kosovon lainsäädännön mukaisesti. Neuvosto panee huolestuneena merkille useat Kosovon koordinoimattomat toimet, mukaan lukien toimet, jotka kohdistuvat Kosovossa toimiviin Serbian tukemiin rakenteisiin ja palveluihin, jotka ovat vaikuttaneet kielteisesti Kosovon serbeihin ja muihin yhteisöihin sekä julkisten palvelujen ja sosiaalipalvelujen saatavuuteen näiden kohdalla.
106. Neuvosto toistaa odottavansa Kosovon serbien uudelleenintegroimista, aloittaen näiden kattavasta osallistumisesta Kosovon instituutioihin kaikilla tasoilla, mitä seuraisi kelpoisuusperusteet täyttävän poliisi- ja oikeusalan henkilöstön ehdoitta tapahtuva uudelleenintegroiminen vuoropuhelussa sovittujen toimien mukaisesti ja noudattaen täysin Kosovon oikeudellista kehystä.
107. Kosovon ja Serbian odotetaan pidättävän provokatiivisista toimista, välttävän vastakkainasettelua aiheuttavaa retoriikkaa ja löytävän kestäviä ja koordinoituja ratkaisuja, joilla taataan turvallisuus ja osallistava demokratia kaikille kansalaisille. Neuvosto panee merkille molempien osapuolten vuonna 2025 jännitteiden lieventämiseksi toteuttamat toimet.

108. Neuvosto toistaa tuomitsevansa jyrkästi Kosovon serbimielenosoittajien Kosovon pohjoisosassa toukokuussa 2023 synnyttämät väkivaltaisuuudet kansalaisia, KFOR-joukkoja, lainvalvontaviranomaisia ja tiedotusvälineitä vastaan sekä Kosovon poliisia vastaan syyskuussa 2023 tehdyn väkivaltaisen hyökkäyksen ja ilmaisee solidaarisuutensa asianomaisille. Väkivallalle ei ole perusteita. Neuvosto korostaa vastuuvollisuuden välttämättömyyttä.
109. Neuvosto panee merkille, että korkea edustaja on valmis kutsumaan koolle korkean tason vuoropuhelukokouksen, kun olosuhteet ovat suotuisat, ja odottaa molempien osapuolten hyödyntävän tilaisuutta saavuttaa konkreettisia tuloksia kohti kokonaisvaltaista oikeudellisesti sitovaa sopimusta suhteiden normalisoinnista kansainvälisen oikeuden ja EU:n säännösten mukaisesti.
110. Neuvosto muistuttaa, että normalisointia käsittelevän Kosovon erityistyöryhmän asialistaa on muutettava vuoden 2023 sopimuksessa tarkoitettujen Kosovon velvoitteiden huomioon ottamiseksi.

TURKKI

111. Turkki on edelleen ehdokasmaa ja keskeinen kumppani monilla yhteisen edun mukaisilla aloilla. Neuvosto vahvistaa aiemmat päätelmänsä ja toteaa, että Turkin liittymisneuvottelut ovat käytännössä pysähdyksissä ja että uusien lukujen avaamista tai sulkemista ei voida harkita. Aiempien, suhteita Turkkiin käsitelleiden neuvoston ja Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti neuvosto toistaa, että vakaa ja turvallinen toimintaympäristö itäisellä Välimerellä ja yhteistyöhön perustuvat molempia osapuolia hyödyttävät suhteet Turkin kanssa ovat EU:n strategisen edun mukaisia.
112. EU toistaa olevansa **valmis jatkamaan yhteistyötä Turkin kanssa** yhteisen edun mukaisilla aloilla Eurooppa-neuvoston huhtikuussa 2024 antamien päätelmien mukaisella vaiheittaisella, oikeasuhteisella ja peruutettavissa olevalla tavalla ja jo vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

113. Neuvosto panee tarkoin merkille **tässä yhteydessä toteutetut konkreettiset toimet**, erityisesti uusien tai aiemmin keskeytettyjen korkean tason vuoropuhelujen järjestämisen ja Euroopan investointipankin työn yksityiseen sektoriin painottuvien toimien jatkamiseksi. Neuvosto panee tarkoin merkille myös ulkopoliittikkaa ja alueellisia kysymyksiä koskevien vuoropuhelujen sekä aiemmissa Eurooppa-neuvoston päätelmissä vahvistettujen alakohtaisten EU:n ja Turkin välisten korkean tason vuoropuhelujen jatkamisen. Turkin oma rakentava osallistuminen on keskeisellä sijalla eri yhteistyöalojen edistämässä. Tältä osin neuvosto pitää erityisen tärkeänä Kyproksen sovintoneuvotteluihin palaamista ja niissä edistymistä, jotta voidaan entisestään vahvistaa EU:n ja Turkin yhteistyötä.
114. Neuvosto panee huolestuneena merkille taantumisen ja tilanteen jatkuvan heikkenemisen **demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien** aloilla. Riippumattomuuden systeeminen puuttuminen, kohtuuton paine oikeuslaitosta kohtaan ja turvallisen sananvapauden rajoitukset sekä demokraattisesti valittujen virkamiesten ja oppositiohahmojen, kuten Istanbulin pormestarin sekä poliittisten aktivistien, kansalaisyhteiskunnan ja liike-elämän edustajien, toimittajien ja muiden henkilöiden pidätykset ja syytteesenpano herättävät yhä enemmän kysymyksiä Turkin sitoutumisesta demokraattisiin arvoihin ja syventävät huolta sen oikeuslaitoksen riippumattomuudesta. Kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin, erityisesti naisten, hlbt-i-henkilöiden, ympäristönsuojelun ja ihmisoikeuksien parissa toimiviin organisaatioihin, kohdistuva kasvava paine on myös vakava huolenaihe. Neuvosto kehottaa Turkkiä kääntämään kiireellisesti kielteiset kehityssuuntaukset ja puuttumaan uskottavasti näihin ja kaikkiin muihin komission kertomuksessa eriteltyihin vakaviin puutteisiin.
115. Neuvosto on myös syvästi huolissaan siitä, että Turkki ei edelleenkään ole edistynyt Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanossa. Neuvosto kehottaa jälleen viranomaisia tehostamaan yhteistyötään Euroopan neuvoston kanssa, reagoimaan sen elinten keskeisiin suosituksiin, panemaan kokonaisuudessaan täytäntöön Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja muut kansainväliset ihmisoikeusvälineet, joiden sopimusosapuoli Turkki on, sekä panemaan täytäntöön kaikki Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot Euroopan ihmisoikeussopimuksen 46 artiklan mukaisesti.

116. Neuvosto toistaa, että **Turkin ja Kreikan suhteiden** jatkuva ja kestävä edistäminen on tärkeää. Neuvosto muistuttaa, että itäisen Välimeren alueen rauhoittumisen on jatkuttava.
117. Neuvosto odottaa Turkin jatkossakin yksiselitteisesti sitoutuvan **hyviin naapuruussuhteisiin** ja kiistojen rauhanomaiseen ratkaisemiseen, tarvittaessa Kansainväliseen tuomioistuimeen turvautuen. Kaikissa asiaankuuluvissa neuvoston päätelmissä ja 21. syyskuuta 2005 annetussa julkilausumassa todetun mukaisesti neuvosto toistaa, että Turkin on täytettävä neuvottelukehyksen mukaiset velvoitteensa, kuten velvoite panna assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirja täytäntöön täysimääräisesti ja kaikkia jäsenvaltioita kohtaan syrjimättömästi. Kaikkien jäsenvaltioiden tunnustaminen on keskeisen tärkeää. Turkin on normalisoitava suhteensa Kyproksen tasavaltaan ja kunnioitettava kaikkien EU:n jäsenvaltioiden suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta sekä kaikkia niiden suvereneja oikeuksia EU:n ja kansainvälisen oikeuden, myös Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen, mukaisesti.
118. Neuvosto ilmaisee toistamiseen, että EU on täysin sitoutunut **Kyproksen ongelman kokonaisvaltaiseen ratkaisuun** YK:ssa sovituisissa puitteissa kaikkien asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien ja unionin perustana olevien periaatteiden ja unionin säännösten mukaisesti. On ratkaisevan tärkeää, että Turkki sitoutuu tällaiseen rauhanomaiseen ratkaisuun ja edistää sitä aktiivisesti, myös sen ulkoisten näkökohtien osalta. Neuvosto on tyytyväinen Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin toimiin kattavien sovintoneuvottelujen jatkamiseksi, mukaan lukien henkilökohtaisen lähettilään nimittäminen Kyprokseen. EU on edelleen valmis tukemaan aktiivisesti YK-johtoisen prosessin kaikkia vaiheita kaikin käytettävissään olevin asianmukaisin keinoin. Tässä yhteydessä neuvosto odottaa tiivistä yhteistyötä komission Kyproksesta vastaavan erityislähettilään kanssa. Neuvosto muistuttaa Varoshan aseman tärkeydestä, tuomitsee kaikki Turkin yksipuoliset toimet, jotka ovat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien vastaisia, ja kehottaa Turkkia jälleen peruuttamaan ne välittömästi. Neuvosto kehottaa Turkkia noudattamaan kaikkia asiaa koskevia YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia, erityisesti päätöslauselmia 541, 550, 789 ja 1251.

119. **Taloudellisten arviointiperusteiden** osalta neuvosto toteaa, että jonkin verran edistystä on tapahtunut, ja kannustaa Turkkiä jatkamaan vakauteen tähtäävän makrotalouspolitiikan täytäntöönpanoa ja puuttumaan edelleen huolenaiheisiin, jotka liittyvät Turkin markkinatalouden toiminnan moitteettomuuteen sekä institutionaaliseen ja sääntely-ympäristöön.
120. Neuvosto kiittää Turkkiä sen jatkuvista pyrkimyksistä maailman runsaslukuisimpiin kuuluvan pakolaisväestön vastaanottamiseksi. **EU:n ja Turkin julkilausuma** on edelleen keskeinen kehys muuttoliikettä koskevalle yhteistyölle, ja se tuottaa edelleen tuloksia. Turkki ja EU ovat jatkaneet yhteistyötä pakolaisten ja heitä vastaanottavien yhteisöjen tukemiseksi Turkissa. Neuvosto toistaa, että EU:n ja Turkin julkilausuman täysimääräisellä ja syrjimättömällä täytäntöönpanolla, myös suhteessa Kyproksen tasavaltaan, on tärkeä merkitys, jotta palautuksia voitaisiin jatkaa ilman aiheutonta viivytystä ja laittomia maahantuloja ehkäistä. Tässä yhteydessä neuvosto korostaa myös, että Turkin on pantava täysimääräisesti ja tosiasiallisesti täytäntöön EU:n ja Turkin takaisinottosopimus ja tehtävä oikeus- ja sisäasioiden alalla yhteistyötä kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kanssa sekä mukautettava politiikkansa EU:n viisumipolitiikkaan.
121. Neuvosto muistuttaa, että Turkin on täytettävä **EU:n ja Turkin tulliliiton** täytäntöönpanoa koskevat velvoitteensa, varmistettava sen tosiasiallinen soveltaminen kaikkiin jäsenvaltioihin ja mukautettava tullipolitiikkansa täysin EU:n yhteiseen tullitariffiin, yleiseen tullietuusjärjestelmään ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontajärjestelmään sekä suoria ulkomaisia investointeja koskevaan EU:n lainsäädäntöön. Neuvosto tunnustaa edistymisen kohti useiden kaupan esteiden ratkaisemista ja tiettyjen rajoitusten poistamista, mutta odottaa Turkin jatkavan ja vauhdittavan toimia jäljellä olevien kaupan esteiden poistamiseksi.
122. Neuvosto antaa arvoa erityisille toimenpiteille, joita Turkki on toteuttanut lopettaakseen **Venäjän vastaisten EU:n pakotteiden** kiertämisen sen alueen kautta. Ne on pantava täytäntöön ja niitä on tarvittaessa täydennettävä lisätoimilla, erityisesti Venäjän sotilaallisiin tarkoituksiin käyttämien kehittyneen teknologian tuotteiden ja Venäjän ”varjolaivaston” osalta. Edelleen on ensiarvoisen tärkeää tehdä EU:n kanssa aktiivista ja vahvempaa yhteistyötä, jolla pyritään ehkäisemään ja havaitsemaan EU:n pakotteiden kiertämistä.

123. Neuvosto pitää erittäin valitettavana, että Turkin mukautuminen **EU:n YUTP:hen** nähden on edelleen hyvin vähäistä ja että Turkki ei ole yhtynyt Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan johdosta hyväksytyihin **EU:n rajoittaviin toimenpiteisiin**, ja kehottaa jälleen painokkaasti Turkkia vauhdittamaan ensi tilassa toimia politiikkansa mukauttamiseksi EU:n YUTP:n kantoihin ja rajoittaviin toimenpiteisiin. Turkin viranomaisten on puututtava tähän, ja sitä on syytä käsitellä myös EU:n ja Turkin välisten ulkopoliittikkaa ja alueellisia kysymyksiä koskevien vuoropuhelujen puitteissa. Neuvosto panee merkille Turkin rakentavan lähestymistavan useissa alueellisissa ja geopoliittisissa kysymyksissä. Neuvosto tunnustaa Turkin tärkeän roolin Ukrainan ja Venäjän välisten neuvottelujen jatkuvassa edistämisessä Istanbulissa sekä Turkin Ukrainalle antaman yleisen tuen ja panoksen, joita on jatkettava ja laajennettava.

GEORGIA

124. Neuvosto vahvistaa unionin tukevan Georgian kansan suuren enemmistön pyrkimyksiä kohti eurooppalaista tulevaisuutta.
125. Georgian viranomaisten toteuttamat toimet eivät vastaa EU:n ehdokasmaalle asettamia odotuksia. Neuvosto panee merkille demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen vakavan yleisen taantumisen, mukaan lukien perusoikeuksia ja -vapauksia heikentävän tukahduttavan lainsäädännön hyväksyminen, oikeuslaitoksen poliittinen välineellistäminen, oppositiojohtajien vainoaminen, mielenosoittajien ja toimittajien mielivaltaiset pidätykset ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventuminen.
126. Neuvosto tuomitsee Georgian viranomaisten levittämän disinformaation ja EU:n vastaiset narratiivit ja kehottaa lopettamaan ne.

127. Neuvosto pitää valitettavana Georgian taantumista niissä yhdeksässä toimesta, joiden perusteella ehdokasmaan asema myönnettiin. Näin ollen Georgian EU-jäsenyyssprosessi on käytännössä pysähtynyt, kunnes viranomaiset osoittavat päättäväistä sitoutumista suunnan kääntämiseen ja paluuseen EU-jäsenyyden tielle.
128. Neuvosto kehottaa Georgian viranomaisia vapauttamaan kaikki mielivaltaisesti pidätetyt poliitikot, toimittajat ja aktivistit, kumoamaan sortavan lainsäädännön, toteuttamaan demokraattisia, kattavia ja kestäviä uudistuksia Euroopan yhdentymisen peruseriaatteiden mukaisesti ja lopettamaan aggressiivisen narratiivinsa, joka kohdistuu EU:hun, EU:n suurlähettiläisiin ja edustuston päällikköön, ensimmäisinä toimina kohti paluuta takaisin EU-jäsenyyden tielle.
129. Neuvosto vahvistaa EU:n tuen Georgian suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä ja korostaa, että EU on edelleen vahvasti sitoutunut konfliktien rauhanomaiseen ratkaisemiseen ja tunnustamattomuus- ja lähentymispolitiikkaansa, myös Georgiassa toteutettavan EU:n tarkkailuvaltuuskunnan läsnäolon myötä.
130. Neuvosto pitää valitettavana, että Georgia ei edelleenkään noudata seitsemännen viisumivapauden keskeyttämismekanismien mukaisen kertomuksen suosituksia, ja kehottaa Georgian viranomaisia täyttämään ne ja viisumivapautta koskevat edellytykset viipymättä.
131. Neuvosto korostaa jälleen odottavansa, että Georgia vauhdittaa ensi tilassa toimia politiikkansa täysipainoiseksi mukauttamiseksi EU:n YUTP:hen, erityisesti mukautumalla EU:n Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistamiin rajoittaviin toimenpiteisiin, joita on toteutettu Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan johdosta. Neuvosto myös kehottaa Georgian viranomaisia pidättymään ulkopoliittikkaa koskevien EU:n kantojen vastaisista toimista ja lausunnoista. Neuvosto kannustaa Georgiaa jatkamaan yhteistyötään EU:n rajoittavien toimenpiteiden kiertämisen ehkäisemisessä.